

INTEGRACE V LATAM

Březen 2024

POČÁTKY INTEGRACE

- Od 60. let
- Vychází z tradice „bolívarského snu“
- Mnoho integračních seskupení, jejich mapa je nepřehledná
- První integrací je Latinskoamerické sdružení volného obchodu (ALALC) – 1960
- Ihned následuje Středoamerický společný trh (CACM)
- V roce 1969 podepsána Cartagenská dohoda – vznik Andské skupiny

70. A 80. LÉTA

- Vývoj světové ekonomiky paralyzoval integrační snahy – ropné krize
- Po celé LA dluhová krize a narůstá státní protekcionismus a neochota spolupracovat
- Přesto vznikají další iniciativy – CARICOM, Amazonský pakt
- „Ztracená dekáda“

90. LÉTA

- „Renesance integrace“
- Nový regionalismus
- Velké změny v politické i bezpečnostní oblasti v regionu
- Jak obnovení spolupráce či její transformace, tak vznik nových projektů, jako je Mercosur či NAFTA

ETAPY INTEGRAČNÍHO PROCESU

- Dle Bély Ballasy:
- 1: zóna volného obchodu – odstranění překážek obchodu mezi zeměmi, nikoliv navenek
- 2: celní unie – koordinace obchodní politiky, existence společného celního sazebníku
- 3: vnitřní trh – kromě zboží též volný pohyb služeb, osob a kapitálu
- 4: HMU – odstranění národních měn, koordinace ekonomických politik a rozpočtové politiky

SUPRANACIONALISMUS VS. INTERGOVERNMENTALISMUS

- Souvisí s konceptem národní suverenity
- Ochota vzdát se určitých kompetencí a přesunout je na nadnárodní těleso
- V rozvojových zemích státy na suverenitu daleko opatrnější

DŮVODY PRO INTEGRACI

- Primárně ekonomické – využití potenciálu většího ekonomického celku
- V případě pokusů o politickou integraci též snaha o to, aby státy jako celek měly větší váhu v mezinárodním dění
- V rozvojovém světě často politické motivy převyšují nad ekonomickými
- Přináší stabilitu

TRADE PROMOTES PEACE

- Ekonomická integrace zvyšuje interdependenci mezi jednotlivými státy – zájem na dobrých vztazích roste
- Posilování vztahů mezi společnostmi a důvěry

PODMÍNKY PRO INTEGRACI

- Obecně ochota spolupracovat – zvyšuje se mezi demokratickými režimy
- Výhodnost pro všechny zapojené země
- Existence podobných zájmů
- Sdílení obdobných hodnot

DOPADY INTEGRACE

- Zvýšení intraregionálního obchodu
- Kapitalizace výhod většího trhu
- Větší dopad v mezinárodním prostředí
- Tvorba pravidel na vyšší úrovni (nutné hlídat dodržování)
- Vyšší bezpečnost v regionu

MOŽNÉ PROBLÉMY

- Existence vnitřních konfliktů
- Různorodost států s ohledem na velikost a ekonomický potenciál
- Nedostatek zdrojů a omezená schopnost nakládat s nimi
- Různorodost zájmů
- Nerovnoměrné rozdělení benefitů integrace
- Nacionalismus, suverenita
- Nedostatek „osobní chemie“ mezi lídry v regionu
- Podílení se na více procesech

MOŽNÉ PROBLÉMY II

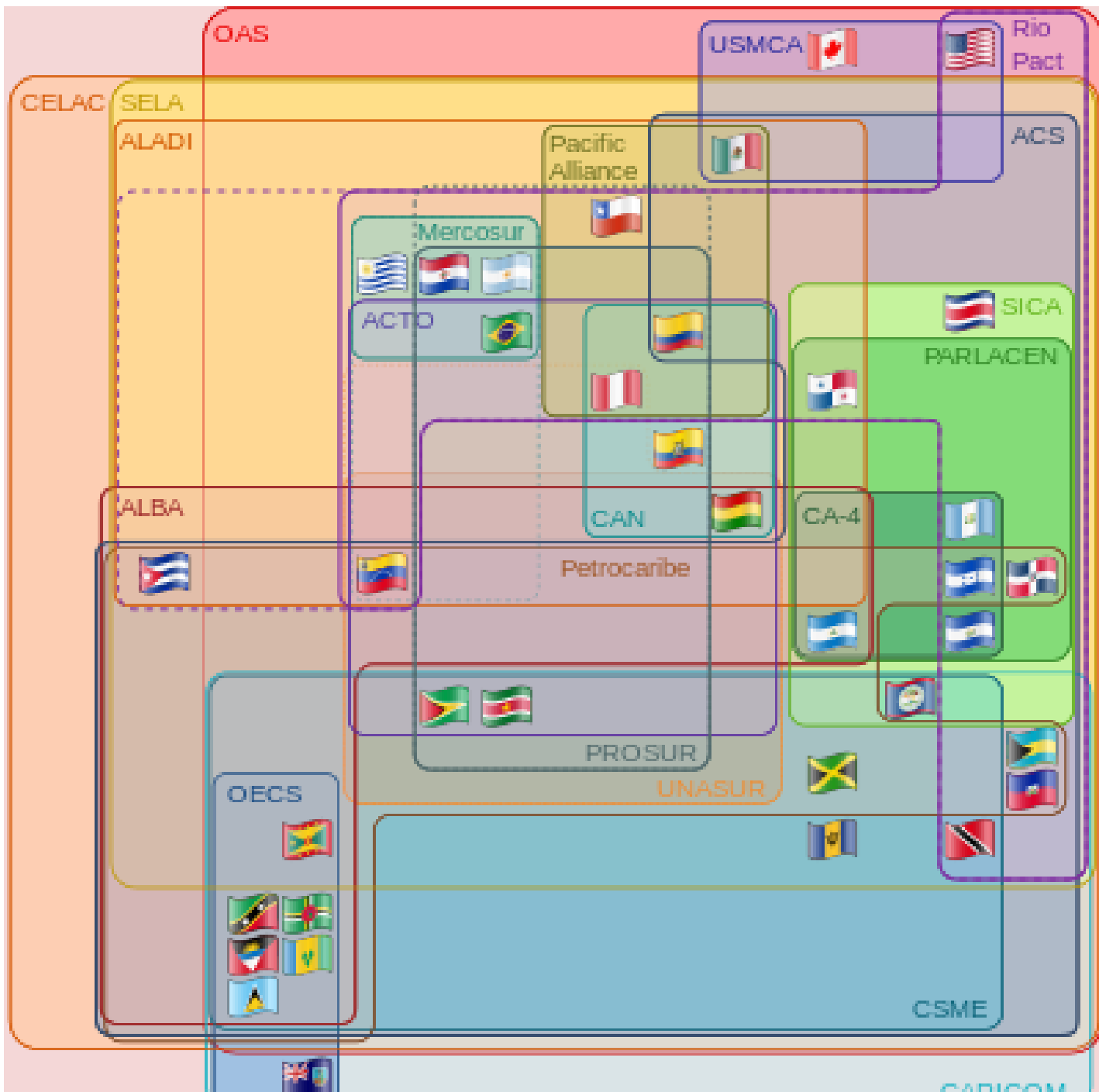
- Nedostatečná role soukromého sektoru
- Neodstatečná infrastruktura
- Nedostatek integrace do globální ekonomiky
- Obecně slabé státy
- Nedostatečná úroveň byrokratů
- Integraci není přikládána vysoká důležitost
- Nejasný, široký záběr integrace

PRŮBĚH INTEGRACE

- Pohybuje se kupředu tempem nejpomalejšího státu
- Vztah mezi hloubkou integrace a počtem zainteresovaných států
- Tendence k ochraně národních zájmů zpomaluje integraci
- Otázka existence nezávislého a silného „soudce“

ANDSKÉ SPOLEČENSTVÍ NÁRODŮ

- Dohoda z Cartageny již z roku 1969
- V 70. letech vystupuje Chile z důvodu rozdílného pohledu na ekonomiku
- 80. léta poněkud ustrnulý proces
- V 90. letech nový impuls, snaha o vytvoření společného trhu s politickými prvky (náznaky společné zahraniční politiky)
- V současné chvíli slabší, vystoupila Venezuela, Bolívie byla jednu dobu s otazníkem (dvojité členství)
- 2022 výzva k znovuzapojení Venezuely a Chile

MERCOSUR

- Založen 1991 Smlouvou z Asunciónu (změněno již 1994 Smlouvou z Ouro Preta)
- Na počátku výrazný politický podtext – sbližování Argentiny a Brazílie
- Krizová léta 1999-2003 – pád HDP, evidentní snížení provázání ekonomik
- V současné době dokončována celní unie, pak je v plánu společný trh
- 2012 přistoupila Venezuela, 2016 vyloučena
- Kombinované HDP 2.9 bilionu dolarů
- Koncem roku 2023 schválen po delší době přístup Bolívie

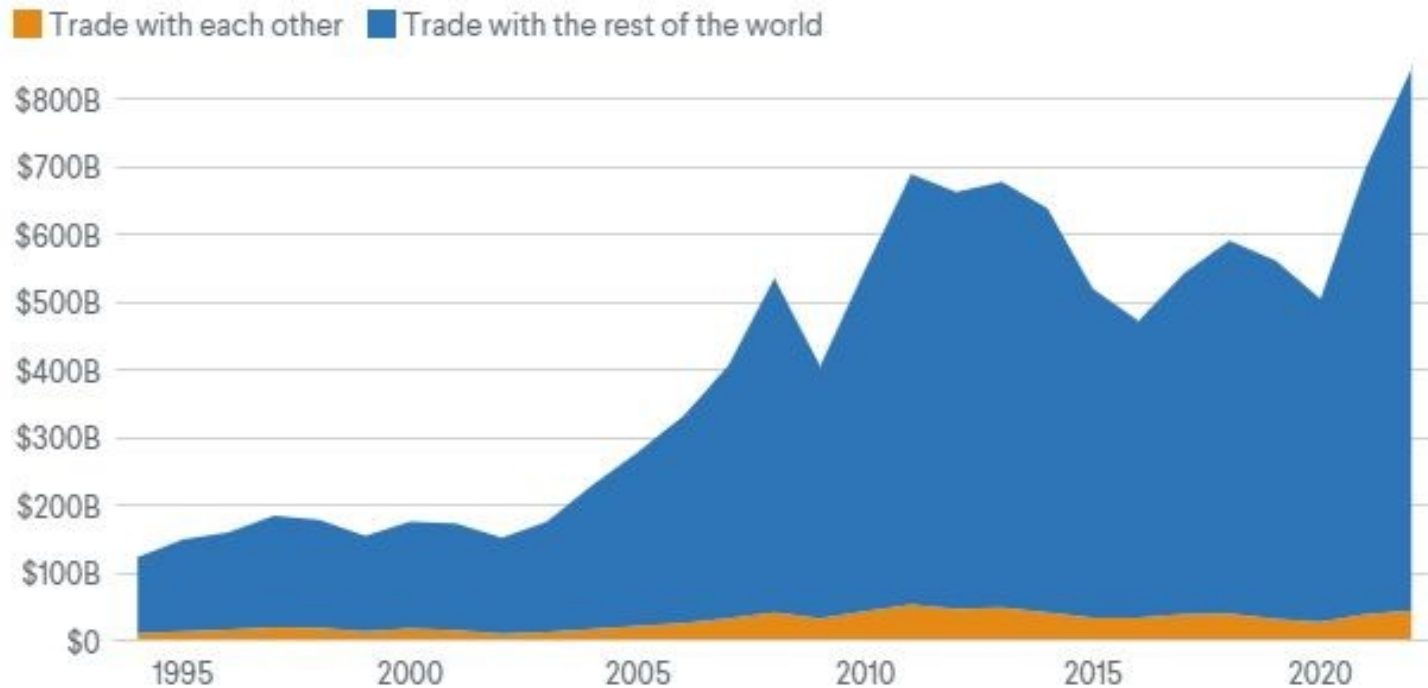
PROBLÉMY MERCOSURU

- Dominance Brazílie
- Různý pohled na integraci ze strany malých a velkých států – „slon, myš a dva mravenci“
- Politický nebo obchodní integrační proces?
- Dlouhé přistupování Venezuely, nyní rozdílné názory na ni, pak vyloučení
- Dlouhé přistupování Bolívie
- Obecně protekcionismus Argentiny a Brazílie (nyní lehce na ústupu)
- Neschopnost vyjednat si obchodní smlouvy mimo oblast LatAmu
- Ekonomická nestabilita – pár let zpět Brazílie, nyní Argentina
- Návrh Uruguaye na samostatnou FTA s Čínou
- Vztah s UNASURem?
- Faktor Milei?

Mercosur Trade Has Grown, Albeit Unevenly

Full Mercosur members' trade in goods (current U.S. dollars)

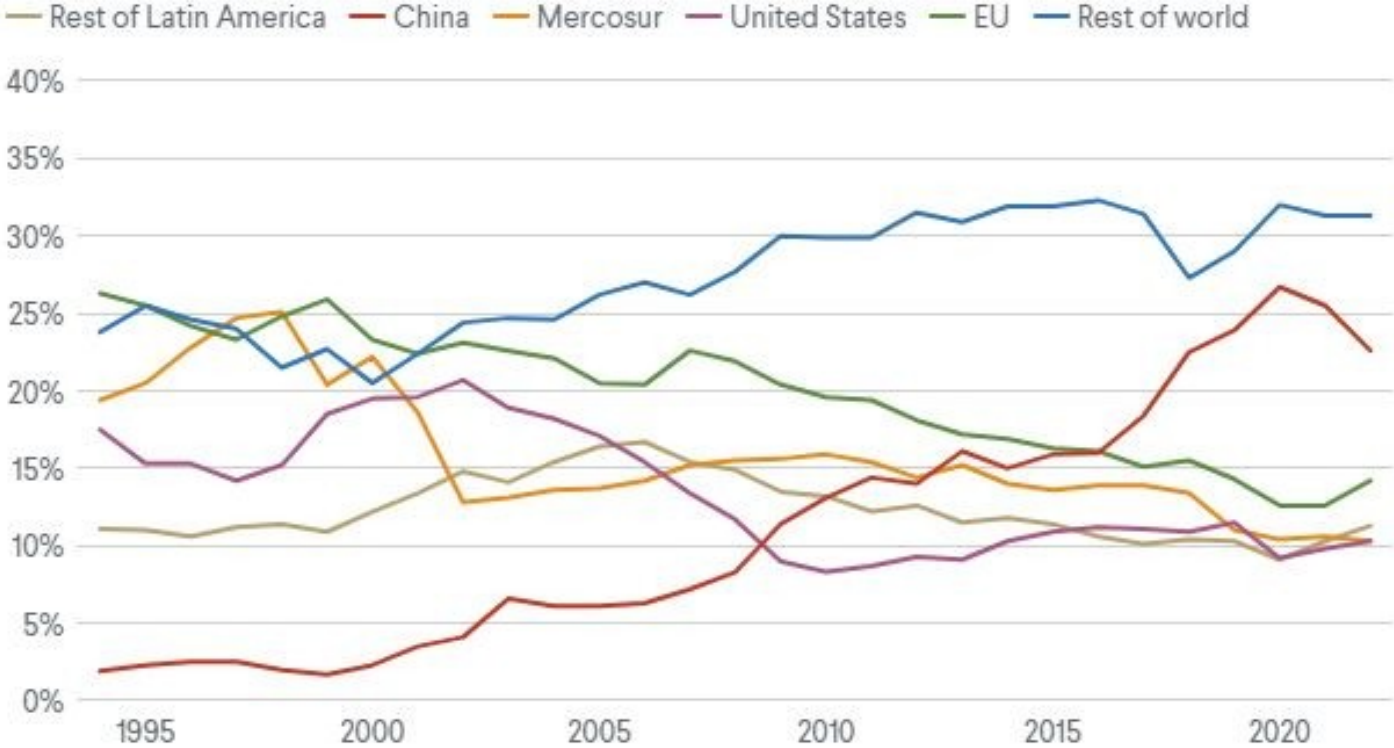
Note: The full Mercosur members are Argentina, Bolivia, Brazil, Paraguay, and Uruguay. Bolivia is not included, as it became a full member in 2023. Venezuela is not included, as it was suspended from the bloc in 2016.

Source: UN Comtrade Database.

China Is Mercosur's Largest Single Export Destination

Mercosur goods exports by destination

Source: UN Comtrade.

INTEGRACE A DEMOKRACIE

- Demokracie může být jedním z „pravidel klubu“
- Podmínka pro vstup či hrozba vyloučením v případě porušení
- Otázka důvěryhodnosti hrozby
- Hrozba je vyšší u bohatších zemí s velkou provázaností
- Regionální bloky v tomto silnější než WTO či OSN
- Paraguay a Mercosur v roce 1996
- 1998 podepsán Protokol z Ushuaia – závazek demokracie
- Paraguay v roce 2012
- Venezuela a Mercosur 2016

REÁLNÉ DOPADY

- Dočasné vyloučení Paraguaye z Mercosuru po odvolání prezidenta Luga v roce 2012
- „Parlamentní puč“
- Otázka, zda nebyly jiné důvody – vstup Venezuely
- Vyloučení Venezuely v roce 2016 na základě kritiky lidských práv a porušování pravidel

NAFTA/USMCA

- Původně měla být jen US-CAN
- Velká snaha prezidenta Salinase připojit se k projektu
- Vznik v roce 1994
- Striktně mezivládní charakter
- Proces renegociace smlouvy pod Trumpem v roce 2018 – USMCA
- Trump chtěl snížit deficit, vadí mu maquiladoras
- Fokus na autopřemysl

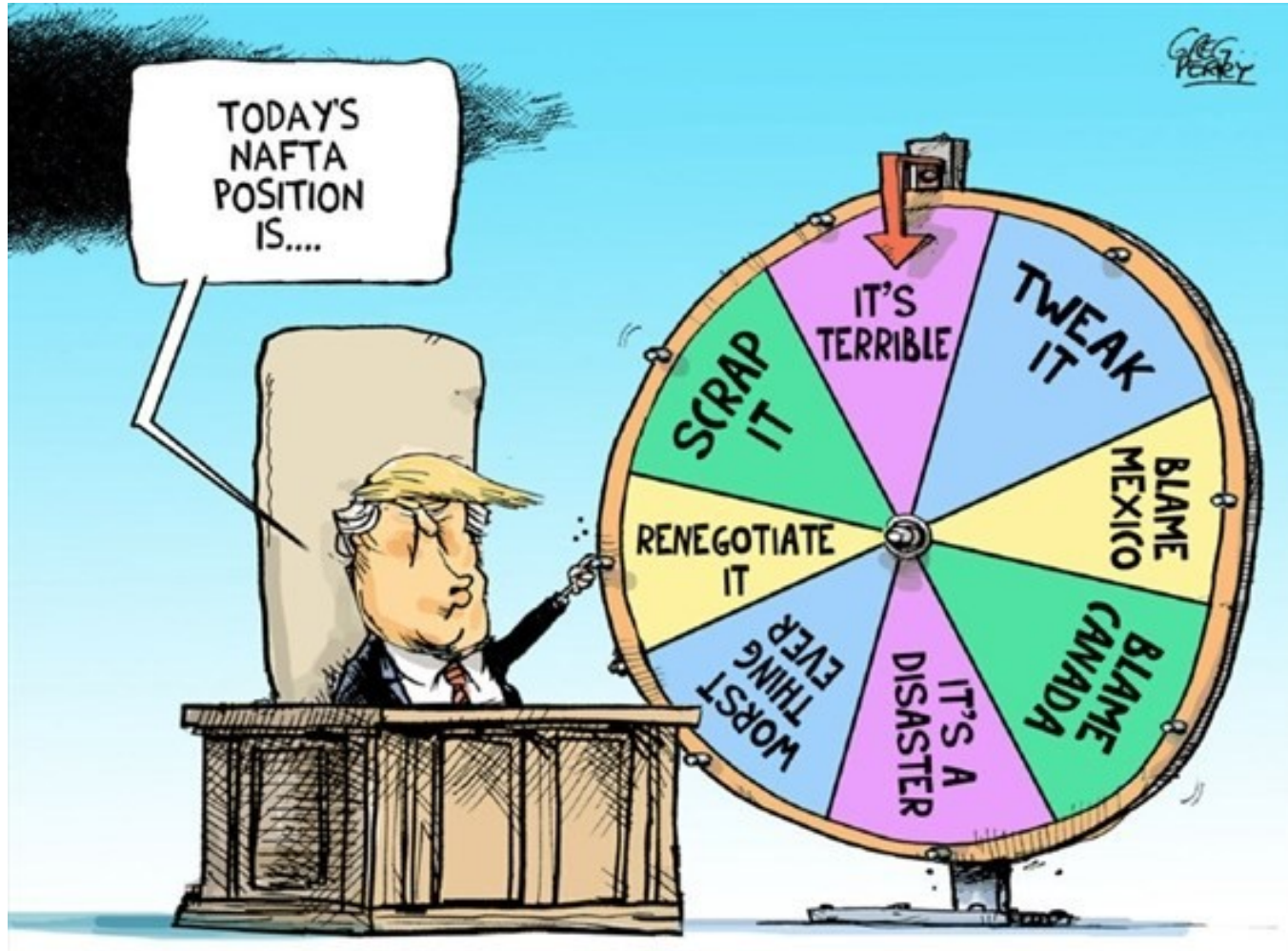
KRITIKA NAFTA

- Dopad na mexické zemědělství – neschopnost konkurovat (především malí farmáři)
- Nedostatečné snižování míry chudoby
- O hodně pomalejší růst mezd, než se čekalo
- Rozevírání nůžek mezi severem a jihem Mexika
- Dopady na životní prostředí - maquiladoras
- Deindustrializace USA, ztráta pracovních příležitostí (např. 350.000 míst v automobilovém průmyslu mezi lety 1994-2015)

CESTA K FTAA

- Iniciativa USA – Bush starší – 1990 – Iniciativa pro Ameriky „zóna volného obchodu od Anchorage po Ohňovou zemi
- Summit v Miami – Deklarace principů – mezi jinými i závazek vytvořit FTAA do roku 2005
- Hayes: úspěchu napomohla shoda na širokém spektru otázek, nutnost na nich spolupracovat a fakt, že vlády měly demokratický mandát

DALŠÍ VÝVOJ

- 1998 Summit v Santiagu
- Principy vytváření FTAA:
  - 1) Vše založeno na konsenzu
  - 2) V souladu s pravidly WTO
  - 3) Přijímat se bude dohoda jako celek „single undertaking“
  - 4) Komplementarita s již existujícími procesy

MIAMI 2003

- Zlom, nešťastné naplánování po neúspěšném jednání WTO v Cancúnu
- Snaha o vyjednávání buďto „variabilní geometrie“, nebo „FTAA-lite“
- FTAA dodnes nevznikla a pravděpodobně nevznikne

NEJVĚTŠÍ PROBLÉMY FTAA

- Pozice některých zemí
- Problematika zemědělství
- Existence integračního seskupení zahrnujícího prakticky celou JA – Jihoamerické společenství národů
- Dnes vznik nereálný

UNASUR

- Jihoamerický projekt pod taktovkou Brazílie
- Navazuje na ideu SAFTA z 90. let
- Hlavní sídlo v Quito
- Výrazně institucionálně inspirováno Evropskou unií
- Vize volného pohybu osob, zboží (2014-2019)
společné měny
- Účastnily se všechny státy jižní Ameriky

VÝHLEDY UNASURU

- V jednu chvíli velmi špatné, dnes se jej Brazílie pod Lulou snaží oživit
- „Budování důvěry“
- Emancipace od USA
- Další vývoj ve Venezuele a jeho dopady na region
- Vznik PROSUR v roce 2019 jako pravicové alternativy, dnes ale tato organizace prakticky mrtvá

ALBA

- Bolívarská alternativa pro Ameriky
- Ideologická integrace – spíše blok obdobně smýšlejících zemí
- Projekt bývalého venezuelského prezidenta Cháveze
- Kuba, Bolívie, Nikaragua, Dominikánská republika, Ekvádor
- Po smrti Cháveze význam upadá
- Ekvádor vystoupil v roce 2019
- Nyní Venezuela nemá prostředky, aby táhla spolupráci dále

PACIFICKÁ ALIANCE

- Založena 2012
- Chile, Perú, Kolumbie, Mexiko
- „Pacifické pumy“
- Přes 40% HDP LatAm
- Vyšší dynamiky hospodářství
- Spojuje je liberální a proexportní přístup k obchodu
- Pragmatictější přístup omezený spíše na ekonomiku
- Zatím slabší intratrade
- Snaha přistoupit od Panamy a Kostariky
- Protiváha Mercosuru?
- Otázka dalšího vývoje – zhoršení vztahů po nástupu Diny Boluarte v Peru

OBECNĚ KE STAVU INTEGRACE V LATAM

- Nedostatek politické vůle
- Není chápána jako priorita
- Odlišnosti v politické i ekonomické rovině
- Příliš mnoho platforem
- Postupuje kupředu jen velmi pomalu
- Stále slabá infrastruktura
- Tarify klesly, ale spousta netarifních opatření
- Neschopnost vyjednat smlouvy s externími aktéry

